

Zasady zapisywania leków recepturowych

Główne różnice dotyczące sposobu określania składu jakościowego i ilościowego preparatu występującego w formie magistralnej sprowadzają się do części recepty oznaczonej jako *Prescriptio (ordinatio)*. W świetle aktualnych przepisów, prawidłowy zapis umieszczony przez osobę wystawiającą dokument powinien obejmować następującą kolejność składników:

- *Basis (Remedium cardinale)*
 - lek główny
- *Adiuvans*
 - lek wspomagający
- *Corrigens*
 - środek poprawiający smak, zapach lub wygląd, jeśli jest wskazany
- *Vehiculum, constituens, excipiens, solvens, menstrum*
 - podstawa, podłoże, rozpuszczalnik lub inny środek nadający odpowiednią postać leku

Surowce farmaceutyczne

Występujące w Farmakopei Polskiej X łacińskie nazwy substancji używanych do celów farmaceutycznych, będących substancjami chemicznymi, są zgodne z międzynarodowymi nazwami powszechnie stosowanymi (*Denominatio Communis Internationalis*) zwanymi także INN (ang. *International Nonproprietary Names*), w wersji łacińskiej, zlecanymi przez Światową Organizację Zdrowia - Komitet Ekspertów do Spraw Preparatów Farmaceutycznych, a w przypadku braku INN z innymi łacińskimi nazwami farmakopealnymi (w tym chemicznymi, naukowymi, zwyczajowymi), używanymi także w Farmakopei Europejskiej.

Tworzenie nazw łacińskich substancji i preparatów

- Nazwy obojętnych substancji chemicznych są traktowane jak rzeczowniki rodzaju nijakiego drugiej deklinacji i są w większości jednowyrazowe (np. *Mannitolum*).
- Nazwy kwasów są dwuwyrazowe i rozpoczynają się od słowa „*Acidum*” (np. *Acidum folicum*, *Acidum mefenamicum*).
- Nazwy soli są dwuwyrazowe i zaczynają się od nazwy kationu. Tworzymy je podając kation (składnik zasadowy w dopełniaczu, a anion (składnik kwasowy) w mianowniku. Dla anionów wywodzących się z kwasów beztlenowych, używany jest rodzaj nijaki drugiej deklinacji (końcówka -um), a dla anionów, wywodzących się z kwasów tlenowych, jest używany rodzaj męski trzeciej deklinacji (końcówka -as). Stąd np.
 - dla kwasów beztlenowych: *Kalii bromidum*
 - dla kwasów tlenowych: *Natrii sulfas*
- Nazwy związków typu soli, które wywodzą się ze związków amfoterycznych, tworzy się określając obydwa składniki w mianowniku, z tym, że część nazwy dotycząca substancji działającej podawana jest jako rzeczownik rodzaju nijakiego, część zaś nazwy określająca składnik potrzebny do tworzenia soli - w formie przymiotnikowej, zgodnej co do rodzaju z częścią nazwy określającą substancję działającą (np. *Sulfacetamidum natricum*, gdzie *natricum* jest formą przymiotnikową utworzoną od *Natrium*).
- Nazwy substancji roślinnych są zwykle dwuwyrazowe i tworzy się je podając jako pierwszy wyraz - nazwę rodzaju lub gatunku rośliny w dopełniaczu (niekiedy dodatkowo z nazwą odmiany), jako wyraz drugi - nazwę części rośliny, podaną w mianowniku liczby pojedynczej (np. *Arnicae flos*, *Menthae piperitae folium*, *Millefolii herba*, *Valerianae radix*). Podobne zasady stosuje się przy tworzeniu nazw, otrzymywanych z roślin, olejków eterycznych i olejów, podając jako pierwszy wyraz nazwę określającą pochodzenie olejku lub oleju w dopełniaczu, a jako drugi wyraz słowa *aetheroleum* lub *oleum* podane w mianowniku liczby pojedynczej (np. *Anisi aetheroleum*, *Oenotherae oleum virginum*).
- Nazwy preparatów zaczynają się od nazwy substancji lub produktu, z którego otrzymano dany preparat, podanej w dopełniaczu, po której następuje nazwa postaci w mianowniku (np. *Somatropini solutio concentrata*).

Zasady zapisywania surowców oraz postaci leków na receptcie w języku łacińskim

- „*Recipe*” tj. „weź”, zgodnie z gramatyką języka łacińskiego łączy się z drugim przypadkiem (*Genetivus*), np.: „Rp. *tabulettae*” (*Genetivus singularis*).
- Używając zaimka „in” tj. „w” nazwę postaci leku odmieniamy zgodnie z gramatyką języka łacińskiego w piątym przypadku (*Ablativus*), np.: „*in tabulettis*” (*Ablativus singularis*).

W odniesieniu do preparatów magistralnych:

- Nazwa każdego składnika leku występującego w formie magistralnej powinna być zapisana w języku łacińskim, w dopełniaczu, i rozpoczynać się od nowego wiersza wielką literą.
- Dopuszczalne jest stosowanie skrótów nazw, ale tylko takich, które nie budzą żadnych wątpliwości przy interpretacji (*Tinctura* = *Tinc.*), pamiętajmy jednak, że w wykazie surowców farmaceutycznych istnieją substancje, dla których podanie skrótu może okazać się niewystarczające (np. *Ac.* może oznaczać *Acidum* = kwas bądź *Acetum* = ocet).
- Nazwa postaci leku zapisana w mianowniku

Źródło:

Farmakopea Polska Wydanie X, Tom II, Warszawa 2014, LUMINA Grupa Wydawnicza s. 4027
Nowak P., Herman Z., Brusa R., (red.): *Receptura dla lekarzy, studentów medycyny i stomatologii*, Katowice 2005, Wydawnictwo Kwieciński, s. 12 - 13, 23 - 24
Jachowicz R. (red.), *Receptura apteczna - podręcznik dla studentów farmacji*, Wydanie I, Warszawa 2004, 2005, Wydawnictwo Lekarskie PZWL, s. 22 - 23